

**BLAD AV
HERMETIKKINDUSTRIENS
HISTORIE**

**AV
CARL FRED. KOLDERUP**

HEFTE

3

I. Arnesen & Co.

Uskedal

I «Sunnhordland Bygdesoga» (1972) er nevnt at Ivar Arnesen hadde hermetikkfabrikk og handel i Beinavikjo i Uskedal, overtatt etter sin far. 31.1.1891 finnes en firmaanmeldelse om at Ivar Arnesen driver landhandel. Ifølge T.f.H. (100/1918) skulle det være i 1895 at Arnesen lot opp-

føre sin hermetikkfabrikk, men det er først 21.12.1900 det anmeldes til firmaregisteret at Ivar og Hildur Arnesen — I. Arnesen & Co. — «har opprettet» fabrikk på Myklebust i Uskedal for nedlegging av alle sorter hermetikk.

Den eldste opplysning, vi har om firmaet, er imidlertid fra 1888. Da deltar det med ansjos på utstillingen i København, riktignok uten å oppnå noen medalje. Firmaet sier seg da å produsere ca. 1.800 halvtønner ansjos, og at det er grunnlagt i 1870. Ved utstillingen i Christiansund i 1892 oppgir firmaet sin omsetning til 10.000 kroner, alstå adskillig mindre enn kollegene i Sunde (Thorsen og Valvatne). Ved utstillingen i Bergen 1898 nevnes firmaet allerede som I. Arnesen & Co., det firmanavn som altså først ble anmeldt henimot 3 år senere. I Bergen stiller firmaet ut ikke bare ansjos, men også skinn- og benfri Sild, Sardinier og Kaviar, og det oppnår «Hederlig Omtale». I 1902 går det bedre, da får firmaet bronsemedalje i St. Petersburg og sølvmedalje i Wien. Denne sølvmedalje er uttrykkelig nevnt på brevark som brukes i 1909, mens der er avtegnet 4 medaljer, både advers og revers. Også fabrikkene er pent og pyntelig gjengitt.

Arnesen drev ikke så stort som sine kolleger i Sunde, og han stilte seg nokså skeptisk da det i 1902 for alvor ble talt om en prisoverenskomst mellom hermetikkfabrikkene. Han går allikevel med da avtalen underskrives i 1903, men han hadde da, sammen med Waage & Søn, sikret seg rett til å kunne selge visse produkter 5% under avtalens priser. Dette skulle jo nærmest tyde på at de øvrige fabrikanter ikke anså firmaet for å være en særlig farlig konkurrent. På den annen side, da overenskomsten forsøkes lappet sammen i 1904, forlanger både Bjelland og Houge Thiis, som en av betingelsene for deres deltagelse, at også Arnesen skal være med. Men der ble ikke noe av sammenlappingen, uten at dette dog kan legges Arnesen til last. Sammen med Valvatne og Waage & Søn var nok ellers Arnesen et av uromomentene under avtalen.

Årene rundt om 1910 må ha vært vanskelige år for hermetikkfabrikkene i Sunnhordland. Der kom stadig flere nye fabrikker i både Sunnhordland og Midthordland, for ikke å snakke om den betydelige fabrikk-etableringen i Haugesund/Kopervikdistriktet, samt både i Stavanger og Bergen.

Valvatne senior hadde allerede bedt om akkord i 1909 og i 1913 går sønnens sardinfabrikk konkurs. Også Arnesen har det vanskelig, men han får solgt fabrikkene sin i 1911 til Concord Canning Co. i Stavanger. Først i 1920 anmeldes det til firmaregisteret at både fabrikkdriften og landhandleriet er opphørt. — Fabrikkanlegget har senere skiftet eiere flere ganger, inntil det brant ned i 1961.

Arnesen-familien hadde i mellomtiden fått et annet ben å stå på. Ivar Arnesen hadde i 1909 og 1910 hjulpet to sønner til å bygge hver sin sildoljefabrikk.

«Jeg kjenner Herr Arnesen som en hædersmann, vel værd en udmerkelse», skriver den tidligere sognepresten i Kvinnherad og anbefaler ham til Kongens Fortjenestemedalje i Gull til 70-års dagen 19. mai 1924. Presten ber om hermetikkforeningens anbefaling, men enten den kom eller ikke — sporene er forsvunnet — så fikk iallfall Arnesen medaljen. Tilslutt finner vi Arnesen som formann i administrasjonstyret for den lokale sparebank fra 1927 av.

— — —

I «Norges Næringsliv» 1915 berettes om en Arne Arnesen, født i Hardanger 1847, at han meget tidlig deltok i sin fars landhandel, brislingfiske og ansjosnedlegging. Han kom til Kristiansund i 1877, hvor han drev omfattende forretninger, bl.a. var han i 1881 med på å starte Fosna Røgeri & Preserving Co. I 1903 ble han valgt til stortingsmann fra Kristiansund efter å ha vært varamann i foregående periode.